

УДК: 336.647

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

А. В. Слободенюк, ст. гр. УП-15М,**Ю. В. Малаховський, к.е.н., доцент***Кіровоградський національний технічний університет*

У статті розкриті особливості управління процесом фінансового планування на підприємстві. Досліджено необхідність управління процесом стратегічного фінансового планування, яке в ринковому середовищі сприяє правильному та ефективному забезпеченню фінансовими ресурсами підприємства. На сьогодні практично кожне підприємство знаходиться в ситуації невизначеності та невпевненості в завтрашньому дні, оскільки економіка країни є мінливою і ніхто не захищений від економічних ризиків. Стратегічне фінансове планування може стати тією альтернативою, яка сприятиме економічному зростанню, захистить підприємство від втрат в наслідок непередбачуваних змін ринкової кон'юнктури та забезпечить стабільність.

Становлення нових та поступова зміна теперішніх економічних і соціальних відносин в Україні впливають на формування фінансової системи та відповідних методів управління фінансами. Фінансове планування як важлива складова механізму фінансової системи та одна із функцій управління підприємством є актуальною за сучасних умов, коли істотним для діяльності є вплив глобалізації, поступової інформатизації суспільства та його інноваційного розвитку. Стратегічне фінансове планування спрямоване на завоювання чи збереження в умовах ринку достойної конкурентної позиції, тому передбачає не тільки аналіз, оцінку досягнутих результатів і планування майбутньої діяльності, а й управління процесом стратегічного фінансового планування, зокрема складання короткострокових та довгострокових стратегічних фінансових планів, а також їх коригування відповідно до ринкових змін. Успішна реалізація таких планів забезпечує досягнення відповідної конкурентної позиції на ринку та сприяє подальшому економічному зростанню підприємства.

Метою статті є дослідження питання управління процесом стратегічного фінансового планування на підприємстві. Розглянути поняття фінансового планування, порядок розроблення стратегічного фінансового плану, виділити проблеми управління процесом стратегічного фінансового планування на підприємстві та запропонувати шляхи вдосконалення процесу планування.

Потреба у цілісній концепції фінансового планування спонукає до дослідження питання необхідності фінансового планування на підприємстві та дослідження проблем і перспектив розвитку стратегічного фінансового планування в умовах розвитку національної фінансової системи і впливу світової економіки.

Перехід від директивного до індикативного планування, що здійснювався в Україні наприкінці ХХ ст., потребував реформування фінансового планування. Водночас відсутність у цей період належного методологічного, методичного й організаційного забезпечення фінансового планування діяльності підприємств, що враховувало б умови їх функціонування у конкурентному середовищі, призвела до відмови від планування і запровадження оперативного та стратегічного управління фінансами.

Фінансова стабільність є важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності, вона формує імідж суб'єкта господарювання, тому підприємствам і організаціям необхідно постійно дбати про фінансову стабільність, вживати заходи для її зміцнення. У контексті фінансової стабільності фінансовому плануванню має відводитися особлива роль.

Планування – це процес виконання цілей і шляхів їхнього досягнення. Воно охоплює всі рівні ієрархії управління підприємством [1].

Фінансове планування – це процес визначення обсягів фінансових ресурсів за джерелами їх цільового використання та маркетинговими показниками діяльності підприємства в плановому періоді. Мета фінансового планування – забезпечення господарської діяльності підприємства необхідними джерелами фінансування [2].

Основним завданням стратегічного фінансового планування є визначення реальних шляхів досягнення фінансових цілей, сформульованих згідно зі стратегією загального розвитку підприємства. Мета цього планування – досягнення таких значень основних фінансових показників діяльності підприємства, які б відповідали базовим орієнтирам концепції розвитку, зафіксованій у стратегічних планах підприємства.

Ефективність і реальність планів економічного зростання значною мірою залежать від ступеня реалізації принципу системності, згідно з яким планування має охоплювати всі сфери діяльності підприємства, всі тенденції, зміни та зворотні зв'язки в системі управління. Системний підхід повинен застосовуватися при обґрунтуванні та вирішенні планових завдань на будь-якому рівні управління. За допомогою системного аналізу можна відповісти на такі важливі питання: визначення цілей та їх субординація; порівняння альтернативних шляхів і способів досягнення поставлених цілей, що розрізняються складністю, термінами реалізації, соціальними наслідками тощо.

Важливою проблемою і передумовою життєздатності розробленого стратегічного фінансового плану є забезпечення його безперервності, а саме:

- підтримка безперервної планової перспективи, формування та періодична зміна горизонту планування, що залежить від загальних соціально-політичних та економічних передумов, темпів науково-технічного прогресу в галузі, тривалості впливу управлінських рішень, ступеня передбачуваності майбутнього;
- взаємопогодження довго-, середньо- та короткострокових планів;
- своєчасне коригування перспективних та поточних планів з урахуванням початкових сигналів щодо зовнішніх та внутрішніх змін умов господарювання.

Як показує вітчизняний і зарубіжний досвід господарювання, у підприємстві стратегічне фінансове планування починають широко використовувати в той період розвитку, коли після бурхливого зростання чи становлення виникають проблеми зі зміцненням досягнутого успіху, забезпеченням стабільності.

Управління процесом фінансового планування має здійснюватись за таким алгоритмом: аналіз поточного фінансового стану підприємства; прогнозування майбутніх значень планових показників; безпосереднє складання планів і розробка процедури внесення коректив у процес реалізації планів. Запровадження системи фінансового планування на підприємстві передбачає не тільки складання та затвердження фінансових планів, а й контроль за їх виконанням та внесення необхідних змін до них у процесі їх реалізації. Оскільки ретельний аналіз поточного фінансового стану дає змогу сформулювати реальні фінансові цілі, а прогнозування майбутньої діяльності підприємства – визначити найоптимальніші шляхи їх досягнення, важливе місце займає прогноз.

Прогнозування є досить складним етапом фінансового планування, який вимагає від фінансової служби високого рівня фахової підготовки у сфері не тільки фінансів, а й вищої математики та програмування. Прогнозування завжди пов'язане з невизначеністю і передбачає багатоваріантність, а тому фінансові плани можуть складатися за різних припущень щодо очікуваних змін у діяльності підприємства та кон'юнктури ринку [3].

Важливо своєчасно акцентувати увагу на інструментарії планування. На сьогодні основним інструментарієм короткострокового стратегічного фінансового планування є: розрахунок циклу обороту коштів (фінансового циклу); платіжний календар, який відображає обов'язкові платежі підприємства протягом планового періоду; обсяги надходжень і витрат коштів підприємства протягом планового періоду, а також моменти часу, коли очікуються ці надходження та витрати [3].

Щоб досягти поставленої мети, підприємствам необхідно:

- визначити величину потрібних і реально можливих грошових ресурсів за джерелами їх формування і напрямками використання для здійснення операційної, інвестиційної та інших видів діяльності;
- оптимізувати структуру капіталу за джерелами формування і напрямками розміщення;
- визначити прогнозовану дохідність капіталу, авансованого на формування активів підприємства;
- розробити альтернативні чи запобіжні заходи на випадок відхилень від прогнозованих показників;
- контролювати й оперативно реагувати на хід виконання фінансового плану [1].

Слід зауважити, що для забезпечення фінансової стабільності підприємств необхідно більше уваги приділяти стратегічному фінансовому плануванню з тим, щоб забезпечувати ресурсами виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створювати передумови для отримання чистого прибутку в розмірі, достатньому для самоокупності й самофінансування.

Таким чином, в умовах зростаючої конкуренції більшість підприємницьких структур змушені постійно дбати про вдосконалення продукції, освоєння випуску новітніх конкурентоспроможних товарів і послуг, що призводить до значних структурних зрушень у виробництві. Істотні зміни в техніці, технології, організації виробництва, збуті продукції впливають на основні параметри діяльності підприємства. Необхідність їх визначення ще до початку проведення серйозних змін у виробництві викликає потребу стратегічного фінансового планування відповідно до умов, що склалися або можуть скластися в майбутньому.

Для забезпечення стабільності стратегічного фінансового планування необхідно більше уваги приділяти фінансовій стратегії підприємства як особливого способу реалізації підприємством довгострокових цілей фінансової діяльності, а також усунення суперечності між потребою в фінансових ресурсах і можливостями їх формування. Тому одним з основних шляхів покращення фінансового стану підприємства є його стратегічне фінансове планування, яке є розрахунком обсягів фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками використання відповідно до виробничих показників підприємств на плановий рік.

Список літератури

1. Зінь Е. А. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Е. А. Зінь, М. О. Турченко. – К.: Професіонал, 2004.
2. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2004.
3. Марци В. С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2008. – № 4 – С. 23–31.